

СОЦІАЛЬНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ МІЖКУЛЬТУРНОГО СПРИЙНЯТТЯ ТА ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ АДАПТИВНОГО НАВЧАННЯ

SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL MECHANISMS OF INTERCULTURAL PERCEPTION AND MUTUAL UNDERSTANDING IN THE ORGANIZATION OF ADAPTIVE LEARNING

У статті аналізуються соціальні та психологічні механізми, що впливають на міжкультурне сприйняття й взаєморозуміння в умовах адаптивного навчання. У сучасному світі глобалізація підвищила значущість вивчення міжкультурної взаємодії, особливо у сфері освіти, де учасники освітнього процесу взаємодіють і враховують різні культурні, соціальні та освітні традиції. У той же час саме розвиток цифрових технологій відкрив реальну можливість застосування ключового принципу адаптивного навчання – забезпечення рівних можливостей для здобуття нових навичок і знань без жорсткої прив'язки до темпу та часу засвоєння матеріалу.

Основними характеристиками адаптивного навчання є: індивідуалізація (враховує особливості кожного здобувача освіти), гнучкість (сучасні цифрові застосунки дозволяють змінювати структуру курсу залежно від успіхів і помилок здобувача освіти), зворотний зв'язок, інтерактивність (побудована на взаємодії учасників освітнього процесу із системою, що створює мотивацію до проходження курсу) та автоматизація (використання алгоритмів машинного навчання та штучного інтелекту для аналізу даних і прийняття подальших рішень).

Особлива увага приділяється аналізу соціальних механізмів, таких як розвиток міжособистісної взаємодії, комунікація та толерантність. Ці механізми відіграють ключову роль у формуванні ефективного освітнього середовища, де всі учасники спілкуються на засадах взаємної поваги й розуміння.

Психологічні механізми, що розглядаються в статті, включають когнітивні процеси, мотивацію, зниження міжкультурного стресу, розвиток навичок адаптації та саморегуляції здобувачів освіти. Досліджується, як врахування психологічних потреб учасників освітнього процесу сприяє підвищенню їхньої активності, залучення до навчання та загального рівня успішності. Наголошується, що адаптивне навчання забезпечує індивідуалізований підхід до кожного здобувача освіти з урахуванням його особистісних і культурних відмінностей. У статті особлива увага приділяється ролі сучасних цифрових технологій у вдосконаленні освітнього процесу. Досліджуються теоретичні засади адаптивного навчання в контексті розвитку технологічних інновацій, таких як використання штучного інтелекту, систем управління навчанням (LMS) та цифрових платформ для персоналізації навчального процесу.

Ключові слова: адаптивне навчання, міжкультурне сприйняття, соціальні механізми,

психологічні механізми, індивідуалізація навчання.

The article examines the social and psychological mechanisms that influence intercultural perception and mutual understanding in the process of organizing adaptive learning. In the modern world, globalization has significantly heightened the relevance of studying intercultural interaction, especially in the field of education, where participants in the educational process interact and consider various cultural, social, and educational traditions. At the same time, the development of digital technologies has created a real opportunity to apply the key principle of adaptive learning – ensuring equal opportunities for acquiring new skills and knowledge without strict adherence to the pace and time of material assimilation.

The main characteristics of adaptive learning include: individualization (taking into account the unique characteristics of each learner), flexibility (modern digital applications allow for course structure adjustments based on the learner's progress and mistakes), feedback, interactivity (built on the interaction between participants in the educational process and the system, fostering motivation to complete the course), and automation (utilizing machine learning algorithms and artificial intelligence to analyze data and make further decisions).

Particular attention is paid to the analysis of social mechanisms such as the development of interpersonal interaction, communication, and tolerance. These mechanisms are key to creating an effective educational environment in which all participants can interact based on mutual respect and understanding. The psychological mechanisms discussed in the article include cognitive processes, motivation, reduction of intercultural stress, development of adaptation skills, and self-regulation among students. The study explores how addressing the psychological needs of participants in the educational process contributes to increased activity, engagement in learning, and overall success.

It is emphasized that adaptive learning enables an individualized approach to each student by considering their personal and cultural characteristics. The article highlights the significant role of modern digital technologies in improving the educational process. It explores the theoretical foundations of adaptive learning development, focusing on technological innovations such as artificial intelligence, learning management systems (LMS), and digital platforms that facilitate personalized learning.

Key words: adaptive learning, intercultural perception, social mechanisms, psychological mechanisms, individualized learning.

УДК 37.018.43:316.647.5:159.923
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/81.2.35>

Кузьмін Д.В.,
канд. юрид. наук,
ст викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Відокремленого підрозділу
«Ніжинський агротехнічний інститут»
Національного університету біоресурсів
і природокористування України

Леміш Н.О.,
канд. іст. наук,
доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Відокремленого підрозділу
«Ніжинський агротехнічний інститут»
Національного університету біоресурсів
і природокористування України

Постановка проблеми. Сучасні процеси глобалізації активно впливають на систему взаємин і комунікацій між людьми, що належать до різних

соціальних, релігійних, майнових і культурних груп. Це, відповідно, зумовлює необхідність дослідження особливостей міжкультурного спілкування

та акцентування уваги на ефективних формах і методах досягнення успішних результатів у взаєморозумінні між людьми. Від успішної взаємодії та комунікації між представниками різних культур сьогодні залежить реалізація багатьох завдань у сфері суспільних відносин.

Водночас наявність різних моделей організації комунікації за допомогою сучасних цифрових технологій у процесі міжкультурного спілкування може створювати низку проблем у його налагодженні.

Слід зазначити, що особливе місце в системі відносин, пов'язаних із міжкультурною комунікацією, посідає освіта. У сучасних умовах вона може реалізовувати свій потенціал значно ефективніше, враховуючи помітні досягнення в розвитку сучасних інформаційних, комунікаційних технологій і програмного забезпечення, що дає змогу підвищити якість освітніх послуг для здобувачів освіти.

Особливої важливості в освітньому середовищі набувають інноваційні методи та цифрові технології, що допомагають долати проблеми, пов'язані з функціонуванням і комунікацією людей у багатокультурному та багатонаціональному середовищі. Вони також сприяють вирішенню питань взаєморозуміння в процесі надання освітніх послуг, що актуалізує необхідність застосування адаптивного навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз вітчизняних і зарубіжних досліджень та публікацій свідчить, що питання, пов'язані з соціальними та психологічними механізмами міжкультурного сприйняття в процесі організації адаптивного навчання, викликають широкий дослідницький інтерес.

Зокрема, дослідження механізмів міжкультурного сприйняття стали актуальним напрямом роботи низки дослідників, зокрема: В. Бондаря, П. Брусиловського, О. Знанецької, В. Дем'яненка, Т. Десятова, Г. Єльнікової, С. Гончаренка, С. Прийми, С. Рубінштейна, І. Шапошнікової, І. Зязюна, О. Цвєтаєвої, Т. Опалюк, П. Федорука, Т. Франчук, Н. Юдалевич.

Мета статті – дослідити соціальні та психологічні механізми міжкультурного сприйняття й взаєморозуміння в процесі організації адаптивного навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Організації, які надають освітні послуги, обов'язково повинні враховувати особливості соціального простору та соціального часу в контексті організації ефективної взаємодії між представниками різних культур. «Велика українська енциклопедія» пропонує термін «соціальний простір» розглядати так: 1) поле соціальної діяльності, що містить сукупність значущих соціальних груп, індивідів і об'єктів у їхньому взаємному розташуванні; 2) уявлення індивіда чи групи про своє місце в суспільстві [22].

Ключова ідея соціального простору полягає в тому, що його розглядають як середовище, у якому люди взаємодіють між собою.

У межах дослідження організації надання освітніх послуг варто наголосити, що реаліями сучасності став поділ соціального простору на фізичні місця (класи, аудиторії, заклади освіти, культурні та громадські простори, місця організації дозвілля) та інформаційно-комунікаційний (віртуальний) простір, який сформувався в результаті цифровізації та розвитку технологій Індустрії 4.0.

Останній у процесі навчання включає не лише спеціалізовані освітні системи (наприклад, Moodle, Google Classroom, Coursera), а й широкий спектр інших цифрових програмних продуктів, що виконують допоміжну роль у навчальному процесі (наприклад, месенджери, відеохостинги, науково-пізнавальні блоги, сайти та групи в соціальних мережах). Усі ці елементи формують новий інформаційно-цифровий соціальний простір, у якому люди взаємодіють між собою.

Дослідник впливу трансформаційних процесів, спричинених розвитком інформаційних технологій, Мануель Кастельс характеризує інформаційно-цифровий соціальний простір як «мережеве суспільство», основою якого є організація людей, побудована на цифрових комунікаціях, а їхні взаємовідносини залежать від інформації [4].

Варто відзначити, що розвиток технологій та становлення «мережевого суспільства» значно вплинули на роль соціального простору. З одного боку, вони відкрили нові можливості для освітнього процесу, а з іншого – створили низку соціальних, інформаційних, технічних та психологічних проблем.

Навчання з фізичним контактом має низку переваг, оскільки представники різних культурних груп активно взаємодіють, обмінюються досвідом, знаннями й навичками, що сприяє зменшенню культурних та соціальних бар'єрів у взаємовідносинах. Водночас навчання із використанням цифрових технологій може призводити до ізоляції здобувачів освіти [5], що, відповідно, посилює культурні відмінності. Однак саме сучасні програмні продукти дають змогу найефективніше реалізувати потенціал адаптивного навчання, адже вони надають викладачам широкий спектр інструментів для тривалого аналізу та індивідуального підходу до персональних потреб здобувачів освіти.

Під час організації адаптивного навчання також потрібно враховувати таке поняття, як соціальний час. Під цим поняттям насамперед розуміють особливості культурної традиції, здатність сприймати нову освітню інформацію з урахуванням культурних особливостей різних народів, а також уміння організовувати час навчання, роботи та відпочинку відповідно до своїх традицій і правил. У широкому сенсі важливо усвідомлювати, що ця категорія

може включати уявлення про минуле й історичну пам'ять народів, які визначають ставлення до циклів і ритму життя. Це, у свою чергу, може кардинально впливати на поведінку людей у суспільстві.

Так, вітчизняний дослідник В. М. Манакін зазначив: «Уявлення про розбіжності в розподілі та ставленні до часу, які існують у різних народів, є важливою умовою долання міжкультурних бар'єрів, гармонійної комунікативної адаптації в чужоземному середовищі» [17, с. 123]. Розуміння педагогом важливості міжкультурної взаємодії для здобувачів освіти передбачає організацію освітнього процесу з урахуванням ролі соціального простору та соціального часу. За таких умов адаптивне навчання є найефективнішим способом здобуття нових знань і навичок.

Сучасна освіта переживає значні трансформації: від домінування ролі викладача у формуванні свідомості здобувачів освіти – до мультикультурного та багатовекторного впливу, що ґрунтується на сучасних педагогічних підходах та активному використанні цифрових технологій для поширення й опрацювання навчальної інформації.

Таким чином, сучасний освітній процес є поєднанням взаємопов'язаних факторів: з одного боку, роль викладача залишається центральною, а з іншого – її доповнює активне використання сучасних форм і методів доступу до інформації. Більше того, саме значення освітньої інформації та освітніх програмних продуктів у навчальному процесі значно трансформуються завдяки спрощеному доступу до них в умовах розвитку цифрових технологій Індустрії 4.0.

Зважаючи на це, подання освітньої інформації та практичне застосування здобутих знань мають враховувати індивідуальні особливості здобувача освіти, його ритм навчання та час, необхідний для засвоєння матеріалу. Це формує один із найперспективніших підходів сучасного викладача – організацію освітнього процесу відповідно до принципів адаптивного навчання. Саме тому, на наш погляд, актуальним є дослідження психологічних та соціальних механізмів міжкультурного сприйняття й взаєморозуміння суб'єктів освітнього процесу в умовах сучасного освітнього простору.

Основою сучасного освітнього процесу, безумовно, є комунікація [14, с. 23]. На її базі реалізується більшість успішних досягнень людства, зокрема й ефективні методики організації освіти. Як зазначає вітчизняний дослідник Г. Москалик: «Для продуктивної комунікативної діяльності викладач повинен знати, що спілкування пронизує всю систему педагогічного впливу, кожен його мікроелемент» [19].

Особливістю сучасного світу є те, що людина отримала найефективніші засоби організації комунікації (як і будь-якої іншої форми соціальної взаємодії [15, с. 80]) з іншими людьми, які можуть

бути територіально віддалені один від одного чи належати до іншого культурного середовища. Це збагачує процес спілкування, створює для учасників освітнього процесу додаткові стимули, а іноді й породжує певні труднощі. Особливе значення ці аспекти мають у сфері освітніх послуг, оскільки традиційні форми навчання в умовах міжкультурної комунікації можуть зазнавати суттєвих змін. Відповідно, учасники освітнього процесу змушені адаптувати освітні програми під специфіку, рівень знань, умінь і навичок здобувачів освіти. Більше того, активна комунікація з боку викладача сприяє розробці індивідуальних, персоналізованих методик викладання, орієнтованих на кожного здобувача освіти з урахуванням принципів адаптивного навчання. Викладач, аналізуючи результати своєї педагогічної діяльності, враховує особливості взаємодії із здобувачами освіти, а на основі цього здійснює відбір навчального матеріалу, який буде більш зрозумілим для представників різних культур. У цьому процесі, безперечно, важливими є професійні навички педагога, розробка ним мовно-комунікативної стратегії, культура спілкування, уміння формувати атмосферу довіри та поваги.

Також надзвичайно важливим для реалізації методів адаптивного навчання із використанням сучасних цифрових технологій є оволодіння навичками XXI століття. Це набір компетенцій, визначених Всесвітнім економічним форумом як десять найважливіших навичок 2025 року [20], які необхідні для успішної професійної реалізації здобувачів освіти. Серед них: аналітичне мислення та інноваційність, активне навчання та стратегії навчання, критичне мислення та аналіз, лідерство та соціальний вплив, використання технологій, моніторинг і контроль та інші компетенції. З огляду на зазначене можна стверджувати, що міжкультурне сприйняття та взаєморозуміння передбачають встановлення продуктивної взаємодії між представниками різних народів і культур. Це, у свою чергу, сприяє розробці ефективних методів викладання, які в умовах глобалізованого світу дозволяють адаптувати навчання, використовуючи сучасні цифрові технології та програмні продукти, і водночас долати труднощі, характерні для міжкультурної комунікації. Міжкультурна комунікація є невід'ємним чинником розвитку сучасного суспільства. Вона сприяє ефективності соціальної взаємодії, зміцнює толерантність і взаєморозуміння, покращує процес оволодіння професійними навичками та створює умови для обміну ідеями між представниками різних культур.

Ураховуючи особливості поєднання досягнень сучасної педагогічної науки, практичного досвіду та використання сучасних освітніх програмних продуктів в організації освітнього середовища, пропонуємо виділити основні категорії реалізації механізмів міжкультурного сприйняття та взаєморозуміння в освітньому процесі.

Розгляньмо роль реалізації механізму адаптивного навчання та вибір ефективної стратегії викладачем для виконання завдань, спрямованих на здобуття нових знань і навичок здобувачами освіти [16]. Одним із перших, хто почав розглядати адаптивне навчання (*adaptive learning*) та його інтеграцію в освітній процес, був відомий американський психолог і біхевіорист Б. Ф. Скінер. У 1950–1960-х роках він розробив і популяризував концепцію програмованого навчання. Ця концепція передбачала адаптацію освітнього матеріалу до індивідуальних потреб здобувача освіти, а також інтеграцію в освітній процес програмованого навчання та навчальних машин [8, 10]. Б. Ф. Скінер активно пропагував ідею створення навчальних машин, які давали змогу здобувачам освіти навчатися у власному темпі та отримувати негайний зворотний зв'язок. Він акцентував увагу наукової спільноти на тому, що освітній процес варто організовувати з урахуванням індивідуального підходу до здобувача освіти [9]. Фактично, праці Б. Ф. Скінера стали основою для розвитку сучасної методики адаптивного навчання та заклали підґрунтя для розуміння функціонування сучасних цифрових навчальних систем.

У 1960–1970-х роках професор Стенфордського університету Патрік Суппес зробив вагомий внесок у дослідження механізмів адаптивного навчання, наголошуючи у своїх роботах на важливості застосування комп'ютерних технологій для індивідуалізації освітнього процесу [11, 12].

Також у 1970-х роках ідеї адаптивного навчання знайшли підтримку в дослідженнях видатного англійського вченого у галузі кібернетики та когнітивних підходів до освітнього процесу Г. Паска. Науковець розробив «теорію розмови» (*Conversation Theory*) [6], у межах якої моделював процеси навчання та комунікації між людьми, а також між людиною й машиною. Основна ідея його досліджень полягала в тому, що навчання є інтерактивним процесом, заснованим на діалозі. Це дозволило Г. Паску створити концепцію навчальних систем, які можуть адаптуватися до потреб здобувачів освіти [7].

З активним розвитком електроніки та широким впровадженням комп'ютерних технологій в університетах США у 1980-х – на початку XXI століття професор психології та комп'ютерних наук Університету Карнегі-Меллона Д. Андерсон зробив значний внесок у розвиток сучасних підходів до адаптивного навчання завдяки своїй роботі над когнітивною архітектурою АСТ-Р (*Adaptive Control of Thought-Rational*) [3]. АСТ-Р описується як теорія, що моделює процеси навчання та уваги, важливі для адаптивного навчання [2]. Теорія об'єднує різні аспекти когнітивної науки, зокрема психологію, нейронауку та штучний інтелект, що дає змогу краще зрозуміти, як людина

пристосовується до середовища, використовуючи свої знання, та як ці знання змінюються з часом [1]. Розглянуті підходи реалізують потенціал адаптивного навчання шляхом персоналізації освітнього процесу та формування індивідуального освітнього досвіду здобувачів освіти.

Підсумовуючи вищезазначене, варто наголосити, що саме розвиток цифрових технологій відкрив реальну можливість застосування ключового принципу адаптивного навчання – забезпечення рівних можливостей для здобуття нових навичок і знань без жорсткої прив'язки до темпу та часу засвоєння матеріалу.

Саме тому під поняттям «механізм адаптивного навчання» пропонуємо таке визначення – це система, яка динамічно пристосовує процес навчання до індивідуальних потреб, здібностей і стилю навчання кожного здобувача освіти. Вона включає використання технологій, даних і алгоритмів для аналізу прогресу здобувача і, на основі цього аналізу, змінює зміст, методи, темп або форми подання матеріалу. Основними характеристиками адаптивного навчання є: індивідуалізація (враховує особливості кожного здобувача освіти), гнучкість (сучасні цифрові застосунки дозволяють змінювати структуру курсу залежно від успіхів і помилок здобувача освіти), зворотний зв'язок, інтерактивність (побудована на взаємодії учасників освітнього процесу із системою, що створює мотивацію до проходження курсу) та автоматизація (використання алгоритмів машинного навчання та штучного інтелекту для аналізу даних і прийняття подальших рішень).

На сучасному етапі активного впровадження в освітній процес ефективних цифрових навчальних застосунків та систем управління навчанням [24] (наприклад, LMS Moodle) реалізація механізму адаптивного навчання передбачає такі етапи: аналітика та діагностика [21] (визначення рівня знань і потреб здобувача освіти, необхідних для успішного проходження курсу), адаптація [25, с. 34] (налаштування програмних алгоритмів, матеріалів і завдань відповідно до індивідуальних особливостей здобувача освіти), навчання [13] (організація освітнього процесу з адаптацією окремих його елементів до потреб учасників) та аналіз результатів [18] (оцінювання успішності здобувача освіти та подальше коригування навчального процесу).

Варто зазначити, що при адаптивному навчанні на перший план виходять не особливості колективної роботи в групі, яка навчається, а персональні досягнення здобувача освіти. Адаптивне навчання враховує та дає змогу викладачеві зрозуміти початковий рівень міжкультурної компетентності учасників освітнього процесу. Традиційно методи аналізу можуть включати як комплексний набір заходів, так і окремі елементи. До них належать реєстрація, анкетування, тестування,

онлайн-опитування, теоретичні, творчі та практичні завдання, що допомагають викладачеві визначити рівень розуміння та готовності до взаємодії здобувача освіти, який є представником іншої культури. На основі отриманих результатів розробляється (або шляхом підбору програмних алгоритмів) стратегія формування компонентів з урахуванням умов адаптивного навчання. При цьому визначаються індивідуальні особливості здобувачів освіти, оптимальний темп і зручний час навчання. Також аналізуються знання, вміння та навички здобувачів освіти. Оцінюється рівень володіння мовою, якою буде вестися навчання, а також здатність використовувати слова, символи, компоненти програмних продуктів та інформаційно-комунікаційних систем, що застосовуватимуться в освітньому процесі. Це дає змогу учасникам освітнього процесу спілкуватися та виражати свої думки. Важливим є також уміння зосереджувати увагу на ключових компонентах освітнього курсу, сприймати й інтерпретувати отриману інформацію, а також запам'ятовувати та застосовувати її на практиці у своїй професійній діяльності.

Також на персональному рівні визначається роль емоційних процесів [23]. До цієї категорії слід віднести фактори, пов'язані з мотивацією та заохоченням здобувачів освіти. Важливим є виникнення між учасниками освітнього процесу почуття довіри та емпатії, які, будучи соціально-психологічними моделями поведінки, можуть формувати ставлення здобувачів освіти до потреби та необхідності вивчати новий матеріал. У цьому аспекті важлива роль викладача (реалізована навіть через цифрову комунікацію), який, виконуючи свої професійні обов'язки, також є спостерігачем (а інколи й учасником) емоційного стану здобувачів освіти. Викладач повинен аналізувати свої взаємини зі здобувачами освіти, розробляти на основі психологічних підходів адаптивну стратегію заохочення до навчання, а також формувати безпечне та інклюзивне освітнє середовище, де кожен здобувач освіти відчуває свою індивідуальну цінність та повагу до його культурних особливостей і традицій.

У процесі навчання має реалізовуватися механізм підтримки культурної диверсифікації, що передбачає заохочення та підтримку різноманітності в навчальному процесі, з урахуванням культурних, расових, соціально-економічних і релігійних відмінностей здобувачів освіти. Зважаючи на це, необхідно адаптувати компоненти освітнього курсу до потреб здобувачів освіти. Тут важливо розвивати їх мотиваційний потенціал через презентацію культурних аспектів, проведення інтерв'ю, культурних і просвітницьких заходів, де учасники мають можливість поділитися своїм культурним досвідом, традиціями та баченням професійного розвитку. Такі заходи сприяють популяризації інших культур, створюють дієві механізми протидії

упередженню, поширенню стереотипів та дискримінації, що сприяє розвитку поваги, міжкультурного діалогу та обміну досвідом між учасниками освітнього процесу.

Крім того, адаптивне навчання, що враховує культурні особливості здобувачів освіти, реалізується через спеціальні методичні розробки, тренінги, рольові ігри, обмін досвідом, вивчення історичної та культурної спадщини, а також інтеграцію міжкультурних елементів в освітнє середовище. На цьому етапі важливо забезпечити соціальну та комунікативну підтримку, щоб учасники освітнього процесу відчували повагу та взаємну підтримку, а їхня культурна традиція сприймалася не як виняток, а як частина спільного історичного надбання людства.

Важливим також є налагодження міжгурової взаємодії та співпраці як у рамках аудиторної роботи, так і в позааудиторній діяльності, яка включає індивідуальні та колективні заходи, проекти та завдання. Пропонуємо у рамках зазначених заходів виділити кілька стратегій. У першу чергу, це створення різноманітних клубів за інтересами, професійних позааудиторних груп, академічних і спортивних команд, які стануть центрами мотивації здобувачів освіти до отримання нових знань і навичок. Особливість організації цих заходів полягає в тому, що вони дають змогу викладачеві зрозуміти аспекти, які здобувачі освіти через різні причини зазвичай не демонструють публічно, зокрема національні особливості організації освітнього процесу в їхніх етнічних і національних групах, роль гендерної, соціально-економічної, релігійної та расової диференціації, наявність фізичних вад, а також психологічний стан людини.

Колективна робота в групах, навчальні проекти, виконання завдань, що потребують співпраці між здобувачами освіти, створюють комфортне та сприятливе середовище для навчання. Успішна соціальна взаємодія учасників освітнього процесу при виконанні навчальних завдань сприяє формуванню взаємної поваги, згуртовує представників різних культурних груп і допомагає створити спільну, зрозумілу для всіх навчальну мету.

Важливим є застосування методів групової взаємодії, що дають змогу учасникам освітнього процесу знайомитися, краще розуміти інтереси й потреби представників інших культур. За таких умов під час колективного навчання здобувачі освіти стають більш залученими до освітніх заходів, а педагог отримує ефективний інструмент адаптації кожного здобувача освіти до потреб колективної взаємодії та до здобуття нових знань і вмінь. Тут важливими є аспекти, пов'язані з розвитком соціальних навичок, зокрема командної роботи, спільних навчальних ігор, колективних обговорень, уміння проявляти толерантність, відстоювати свою думку, планувати та визначати пріоритетні цілі.

Стратегію організації спільних заходів, що поєднують інтереси різних груп здобувачів освіти, можна реалізовувати у форматі олімпіад, культурних фестивалів, змагань, соціально корисних проєктів, волонтерських програм, а також спільної позанавчальної комунікації, що дає змогу здобувачам освіти спілкуватися в неформальній обстановці й налагоджувати дружні стосунки.

Отже, сучасні процеси глобалізації призвели до інтеграції різних культур, що ставить перед викладачем нові завдання з адаптації освітнього курсу до потреб здобувачів освіти. Учасники освітнього процесу змушені діяти в умовах, що безпосередньо пов'язані з адаптивним навчанням, яке вимагає врахування соціальних і психологічних аспектів, необхідних для міжкультурного сприйняття та взаєморозуміння. Реалізація механізму адаптивного навчання дає змогу подолати бар'єри в міжкультурному спілкуванні, створити умови для глибшого розуміння та співпраці, а також розвивати у здобувачів освіти гнучкість і здатність до навчання в умовах культурного різноманіття.

Застосування сучасних технологій і когнітивних моделей навчання дозволяє інтегрувати ці механізми в освітній процес, підвищуючи його якість і ефективність. Таким чином, організація адаптивного навчання, орієнтованого на міжкультурне сприйняття, не лише забезпечує високі академічні результати, а й сприяє порозумінню, толерантності та культурній взаємоповазі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Anderson J. R. Learning and memory: An integrated approach. John Wiley & Sons Inc. 2000. <https://andymatuschak.org/files/papers/Anderson%20-%202000%20-%20Learning%20and%20memory.pdf>
2. Anderson J. R. The adaptive character of thought. Psychology Press. 2013. <https://doi.org/10.4324/9780203771730>
3. Anderson J. R., Matessa M., Lebiere C. ACT-R: A theory of higher level cognition and its relation to visual attention. Human-Computer Interaction. 1997. 12(4), 439-462. https://doi.org/10.1207/s15327051hci1204_5
4. Castells M. The information age: Economy, society and culture (3 volumes). Blackwell, Oxford, 1997. 1998.
5. Harpaz Itzhak. Advantages and disadvantages of telecommuting for the individual, organization and society. Work study 51.2 2002. 74-80. DOI: <https://doi.org/10.1108/00438020210418791>
6. Pask G. Conversation theory. Applications in Education and Epistemology. 1976. <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=8410991d-69634cd3a38d7301b753a19475536a35>
7. Pask G. The cybernetics of human learning and performance: A guide to theory and research. (No Title). 1975. https://monoskop.org/images/9/9f/Pask_Gordon_The_Cybernetics_of_Human_Learning_and_Performance_1975.pdf
8. Skinner B. F. Teaching machines. In Higher Education in the United States: The Economic Problems (pp. 189-191). Harvard University Press. <https://doi.org/10.4159/harvard.9780674423305>
9. Skinner B. F. The Science of Learning and the Art of Teaching. In B. F. Skinner. Cumulative record. 1961. Enlarged ed., pp. 145-157. Appleton-Century-Crofts. <https://doi.org/10.1037/11324-010>
10. Skinner B. F. The technology of teaching. BF Skinner Foundation. 2016. <https://www.bfskinner.org/wp-content/uploads/2016/04/ToT.pdf>
11. Suppes P. The place of theory in educational research. Educational researcher. 1974. 3(6), 3-10. <https://doi.org/10.3102/0013189X003006003>
12. Suppes P., Morningstar M. Computer-assisted instruction at Stanford. 2014. 1966-68: Data, models, and evaluation of the arithmetic programs. Academic Press. https://api.pageplace.de/preview/DT0400.9781483257938_A23865755/preview-9781483257938_A23865755.pdf
13. Ворожбит А. В. Веборієнтоване інформаційно-освітнє середовище закладу освіти. Інформаційні технології в освіті. 2018. № 3 (36) DOI: 10.14308/ite000671
14. Галицька М. М. Міжкультурна комунікація та її значення для професійної діяльності майбутніх фахівців. Освітологічний дискурс, 2014, № 2 (6), С. 23-32.
15. Костенко Д. В. Міжкультурна комунікація у сучасному світі. Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка: збірник наукових праць. 2018, № 30. С. 80-85.
16. Кузьмін Д. В., Леміш Н. О. Роль адаптивного навчання в умовах розвитку технологій Індустрії 4.0. Інноваційна педагогіка. 2023. № 60. С. 248-255.
17. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація : навчальний посібник. К. Видавничий цент «Академія», 2012, 288 с.
18. Марина Князєва. Контроль навчальних досягнень здобувачів освіти засобами систем електронного тестування : електронний навчальний курс. Біла Церква: БІНПО, 2022. 29 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733101>
19. Москалик Г. Комунікаційна природа освіти. Український науковий журнал «Освіта регіону». 2013. № 4. <https://social-science.uu.edu.ua/article/1209>.
20. Навички XXI століття. Освітній хаб міста Києва. URL: <https://eduhub.in.ua/news/navichki-xxi-stolittya>.
21. Протас О. Л. Інноваційні методи психолого-педагогічної діагностики та їх вплив на освітній процес: аналіз та перспективи. Академічні візії, 2023. Випуск 25. С. 57-69 <https://doi.org/10.5281/zenodo.10118496>
22. Соціальний простір. ВУЕ. URL: https://vue.gov.ua/Соціальний_простір
23. Татарін В. Емоційні бар'єри в освітньому процесі: Сутність та класифікація. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки. 2024. № 1. С. 97-108.
24. Шишкіна М. Перспективні технології розвитку систем електронного навчання. Journal of Information Technologies in Education (ITE) Збірник наукових праць "Information Technologies in Education" (ITE), (10), 132–139. <https://doi.org/10.14308/ite000277>
25. Юнчик В. Л. Інформаційні технології формування освітнього контенту для систем електронного навчання. : дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії.: 126 «Інформаційні системи та технології» (12 – Інформаційні технології). Львів, 2019. 158 с. https://lpnu.ua/sites/default/files/2023/radaphd/25494/disertaciyaYunchikV_0.pdf